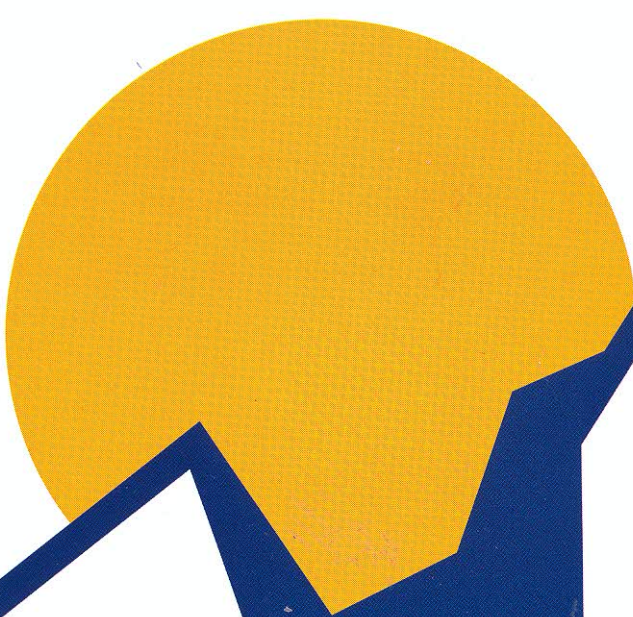

11 (2007)

Turystyka i Hotelarstwo

Tourism and Hotel Industry

Wydawnictwo
WSTH w Łodzi

Marek Turkowski

Niektóre problemy polskiego hotelarstwa w gospodarce planowanej centralnie

Wprowadzenie

Przedsiębiorstwa hotelarskie w Polsce w latach 1945–1989 działały w ramach gospodarki uspołecznionej, która znana jest dziś raczej od strony efektów, niż od strony praktycznych mechanizmów jej funkcjonowania. Usługi hotelarskie prócz rozwiązań właściwych dla wszystkich przedsiębiorstw uspołecznionych posiadały pewne specyficzne cechy, wynikające nie tylko z ogólnych przesłanek organizacyjnych i ekonomicznych. Celem niniejszego opracowania jest zwrócenie uwagi na kilka, zdaniem autora, najważniejszych uwarunkowań wpływających na działalność hoteli przed transformacją ustrojową, a w szczególności na:

- sposób zarządzania hotelami,
- politykę walutową państwa,
- główne problemy inwestycji hotelarskich,
- problematykę cen usług hotelarskich.

Działalność hotelarstwa w gospodarce planowanej centralnie można podzielić na cztery okresy.

Pierwszy, to okres od zakończenia wojny do 1956 r. Podział Europy ustalony w Jałcie oraz żelazna kurtyna, która zapadła od Szczecina po Triest¹, sprawiły, że przestała istnieć turystyka zagraniczna nie tylko między krajami kapitalistycznymi i socjalistycznymi, ale również pomiędzy krajami będącymi w sferze wpływów Związku Radzieckiego. W tym

¹ Metafory tej użył W. Churchill 5 marca 1946 r. w przemówieniu w Fulton, Missouri, prawdopodobnie wzorując się na propagandowych artykułach J. Goebbelsa opublikowanych po konferencji jałtańskiej i cytowanych przez prasę brytyjską (Palmer 1983).

czasie hotele w Polsce były głównie miejscem zakwaterowania urzędników państwowych i pracowników państwowych przedsiębiorstw delegowanych służbowo. Do roku 1950 większość hoteli przejęło państwo. Uniknęły tego jedynie zakłady, którymi zarządzanie przez sektor uspołeczniony byłoby uciążliwe z uwagi na ich wielkość i lokalizację. Pewne wyobrażenie o sposobie przejmowania hoteli przez państwo daje historia Grand Hotelu w Łodzi (Badziak, Olejnik, Pełka 1988). W okresie tym miała miejsce zmiana systemu pieniężnego. Głównym jej celem było pozabawienie środków finansowych osób, które wzbogaciły się w czasie wojny i w okresie powojennym – za 100 zł dotychczasowych w gotówce bank płacił 1 zł, gdy tymczasem ceny i płace zmieniono w relacji: 3 zł nowe za dotychczasowe 100 zł. Posiadanie walut obcych stało się przestępstwem.

Drugi okres to lata 1957–1970. Po 1956 r. Władysław Gomułka dokonał wyłomu w „żelaznej kurtynie”. Osoby, które po wojnie zostały na Zachodzie, mogły już bez ryzyka aresztowania przyjeżdżać w odwiedziny do Ojczyzny, co wpłynęło na rozwój turystyki przyjazdowej (zob. tab. 1) zwiększając zapotrzebowanie na usługi hoteli. W tym czasie podjęto budowę nowych hoteli oraz wprowadzono wyższe ceny usług noclegowych dla gości zagranicznych.

Tabela 1. Przyjazdy turystów zagranicznych z wyłączeniem konwencji turystycznej między Polską i Czechosłowacją

Table 1. Foreign tourist's arrivals excluding tourist convention between Poland and Czechoslovakia

Wyszczególnienie Specification	Rok / Year				
	1956	1957	1958	1959	1960
Liczba turystów (w tys.) Number of tourists (in thousands)	36,0	86,9	99,0	121,7	165,2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Rocznika statystycznego GUS* 1961.
Source: Author's own elaboration based on *Statistical Yearbook GUS* 1961.

Trzeci okres to lata 1971–1981. Podjęta przez Edwarda Gierka próba rozwoju gospodarczego Polski za pomocą kredytów zaciąganych na Zachodzie ujawniła się w hotelarstwie w postaci tzw. importu inwe-

